

Ang Basahon ni Daniel - Numero Usa ka Gatus ug Otsenta

Ang Propetikong Panag-abot sa Roma, sa mga Macabeo, ug sa Kapanahonan Karon: Usa ka Pagtuon sa mga Panan-awon ni Daniel

Jeff Pippenger

2024-04-10

Si Uriah Smith misulat, “Ang Roma nahimong nadugtong sa katawhan sa Dios, ang mga Judio, pinaagi sa pakigsaad, BC 162.” Kadaghanan sa modernong mga historyador nagtala sa petsa ingon nga 161 BC, ug si Smith sa makaduha naghigot sa 161 BC, sulod sa mao rang basahon. Ang akong pagtuo mao nga kining reperensiya sa 162 BC usa ka sayop sa pag-imprenta.

“Pinaagi sa mga bersikulo 23 ug 24 gidala kita niining dapita ubos sa panahon sa kasabotan tali sa mga Judio ug sa mga Romano, BC 161, ngadto sa panahon sa dihang ang Roma nakaangkon na sa unibersal nga kagamhanan.” Uriah Smith, *Daniel and the Revelation*, 273.

Ang mga bersikulo onse ug dose nag-ila sa kadaugan ug sa sangpotanan sa Gubat sa Raphia, nga nahitabo niadtong 217 BC, tali sa Seleucid nga Imperyo, nga gipangulohan ni Antiochus III the Great, ug sa Ptolemaic nga Gingharian sa Ehipto, nga gipangulohan ni Haring Ptolemy IV Philopator.

Ang Gubat sa Panium, nga nahitabo napulog-pito ka tuig sa ulahi niadtong 200 BC, nahitabo na usab tali sa gingharian sa Seleucid ug sa gingharian sa Ptolemaic.

Ang Rebolusyong Maccabean nagsugod niadtong 167 BC, ug mao ang pag-alsa sa mga Judio batok sa mga paningkamot sa Emperyong Seleucid sa pagpugong sa mga relihiyosong buhat sa mga Judio ug sa pagpahamtang sa kulturang Griyego.

Ang paghalad pag-usab sa Ikaduhang Templo sa Jerusalem, nga nagtimaan sa hitabo sa kasaysayan nga gisaulog panahon sa Hanukkah, nahitabo niadtong 164 BC, tulo ka tuig sa wala pa ang “ligà” sa bersikulo baynte-trés. Kini nga hitabo misunod sa malampusong kampanyang militar sa mga Maccabeo batok sa mga pwersa sa Imperyong Seleucid, nga gipangulohan sa bantugang daotan nga si Antiochus IV Epiphanes, nga nakapasipala sa Templo ug nagdili sa mga pamaaging relihiyoso sa mga Judio. Si Antiochus IV Epiphanes namatay wala madugay human sa kadaugan nga handumanan sa Hanukkah, ug kini nagtimaan sa pagkunhod sa gahom sa Siria sukad niadtong maong punto padayon sa kasaysayan.

Sa tuig 200 BC, (nga mao usab ang panahon sa Gubat sa Panium), ang Roma, sa unang higayon, misulod sa mapanagnaong kasaysayan sa Daniel kapitulo onse. Anaa didto ang simbolo nga nagpatindog sa panan-awon. Ang tinuyo niyang impluwensiya nianang kasaysayan nag-ila sa buhat ni Jezebel, usa ka simbolo sa usa ka iglesia nga nagmaniobra gikan sa likod sa mga talan-awon. Si Jezebel didto sa Samaria sa dihang ang iyang bana nga si Ahab nagtan-aw nga gipamatay sa Elias ang iyang mga propeta. Si Herodias wala didto sa kasaulogan sa adlawng

natawhan ni Herodes, diin ang iyang anak nga si Salome midani kang Herodes. Sa kasaysayan sa Tinipong Bansa sa Amerika, ang pagkapapa, nga girepresentahan sa bigaon sa Tiro, nahikalimtan, hangtod sa katapusan sa simbolikong kapitoan ka tuig. Unya nagsugod siya sa pag-awit sa iyang mga awit sa paglimbong ngadto sa mga hari sa yuta. Ang tuig 200 BC nagtimaan sa hulagway sa panahon nga nagsugod siya sa dayag nga pag-awit ngadto sa mga hari sa ulahing mga adlaw, sa dili pa ang haduol nga umalabot nga balaod sa Domingo, sumala sa girepresentahan diha sa bersikulo sais.

Sa wala pa ang “liga” sa mga Judio gikan sa 161 BC hangtod 158 BC, gipahinungod pag-usab sa mga Maccabeo ang templo, ingon sa gisaulog sa Hanukkah niadtong 164 BC. Unya tulo ka tuig ang milabay, samtang nagpadayon pa ang ilang pakigbisog batok sa mga Siriano, ang mga Judiong Maccabean midangop sa Roma alang sa tabang. Ang “liga” uban sa Roma nga unya naporma nahimong usa ka propetikong pagsulay alang sa mga estudyante sa tagna sa Dios sa kaulahing mga adlaw.

Giila sa kasaysayan ang 161 BC ingon nga punto diin nahitabo ang “pakigsaad,” apan giila sa mga payunir kana nga kasaysayan ingon nga 158 BC. Sakto ba si Miller, o husto ba ang mga modernong historyador? Gidugang ni Miller ang unom ka gatus ug kan-uman ug unom ka tuig (666) ngadto sa tuig 158 BC, ug miabot sa tuig 508, sa dihang “ang adlaw-adlaw” gikuha. Bisan unsaon mo pa sa pagpangita, hilabihan gayod kini kalisod—kon dili man gani sa tinuod imposible—ang pagpangitag makasaysayanong pamatuod alang sa 158 BC ingon nga mao ang pakigsaad tali sa mga Judio ug sa mga Romano.

Ang bersikulo sais nagpasabot sa balaod sa Domingo, apan sa wala pa kana nga kasaysayan, ang Roma misulod sa kasaysayan aron ipahimutang ang panan-awon sa tuig 200 BC. Ang pag-alsa sa mga Maccabeo nagsugod sa Modein niadtong 167 BC, ug sa ulahi ilang gipahinungod pag-usab ang templo niadtong 164 BC. Unya gikan sa 161 BC hangtod sa 158 BC, ang mga Judio misulod sa usa ka pakigsaad uban sa gahom sa Roma. Ang 161 BC hangtod sa 158 BC nagrepresentar sa usa ka yugto sa panahon nga gikinahanglan aron mapahimutang ang “liga.” Kining pagsabot nagaila sa “liga” nga uyon sa pagpanghimatuod sa mga historyador, ug usab sa tsart nga gimandoan sa kamot sa Ginoo ug dili angay usbon.

Ang mga historyador nagpahibalo kanato nga ang proseso sa pagpakigsabot sa mga kasabotan tali sa karaang mga nasod sama sa Juda ug Roma sa ikaduhang siglo BC nagkalainlain sumala sa piho nga mga kahimtang, mga protokol sa diplomasya, ug mga dinamikong maylabot sa gahum. Kasagaran, ang proseso magsugod pinaagi sa usa ka partido nga mopadayag sa interes sa pagtukod ug usa ka kasabotan o alyansa uban sa lain. Sa kahimtang sa Juda ug Roma, ang Juda maoy unang miduol sa Roma aron mosugyot ug pormal nga alyansa.

Ang mga diplomatikong agianan gamiton unta aron ipahibalo ang maong sugyot ug sugdan ang mga negosasyon. Kinahanglan gayud nga kini maglakip sa pagpadala ug mga embahador o mga sinugo ngadto sa Roma aron makigtagbo sa mga pangulo o mga representante niini. Sa dihang nagsugod na ang mga negosasyon, ang duha ka panig maghigot sa mga kondisyon sa gisugyot nga kasabotan. Mahimo kining maglakip sa sunod-sunod nga mga panagtigom, mga binayloay sa mga

diplomatikong mensahe, ug tingali usab sa pag-apil sa mga tunga-tunga o mga tigpataliwala aron mapadali ang mga panaghisgot. Atol sa mga negosasyon, ang matag panig magtagad sa mga kondisyon nga gisugyot sa usa ug usa ug mahimong motanyag ug mga kontra-sugyot o mangayo ug mga pag-usab sa pipila ka mga kondisyon. Kini nga proseso mahimong maglakip sa mabinantayon nga pagpamalandong, pakigkonsulta sa mga magtatambag, ug mga pagtimbang-timbang sa posibleng mga kaayohan ug mga disbentaha sa gisugyot nga kasabotan.

Kon ang duha ka panig nakaabot sa usa ka kasabutan mahitungod sa mga termino sa pakigsaad, andamon ang pormal nga dokumentasyon nga maglatid sa mga termino ug mga kondisyon nga gikasabotan sa duha ka kiliran. Ang pakigsaad unya kinahanglan nga ratipikahon sa tagsatagsa nilang mga awtoridad sa matag nasod. Sa kahintang sa Roma, kini mahimong maglakip sa pag-aprobar sa Senado o sa ubang mga lawas nga nagdumala. Sa susama, sa Juda, ang pakigsaad lagmit usab nga manginahanglan sa pag-aprobar sa iyang pagpangulo o konseho sa pagdumala. Sa dihang maratipikahan na, ang pakigsaad ipatuman, ug gilauman nga ang duha ka panig motuman sa mga termino niini. Mahimo kining maglakip sa nagkalainlaing porma sa kooperasyon, mga kasabotan sa usag usa nga panalipod, mga relasyon sa patigayon, o uban pang mga porma sa diplomatikong pakig-uban nga gilatid sa pakigsaad.

Sa ikaduhang siglo BC, ang pagbiyahe gikan sa Judea (nga nahimutang sa sidlakang rehiyon sa Mediteraneo) paingon sa Roma (nga nahimutang sa sentral nga Italya) mahimong lisod ug makagugol ug taas nga panahon, ilabina kung hunahunaon ang mga kakulian sa karaang mga paagi sa transportasyon. Ang gilay-on tali sa Judea ug Roma gibana-bana nga 1,500 ngadto sa 2,000 ka kilometro (930 ngadto sa 1,240 ka milya), depende sa piho nga agianang gisubay. Sa karaang mga panahon, ang pagbiyahe sa dagat kasagaran mas paspas ug mas episyente kaysa pagbiyahe sa yuta, apan ang pagbiyahe sa dagat naapektohan sa nagagahom nga mga hangin. Ang pagpanaw sakay sa barko gikan sa usa ka pantalan sa Judea ngadto sa usa ka pantalan sa Italya (sama sa Ostia, ang pantalan sa Roma) mahimong moabot ug pipila ka semana, depende sa mga butang sama sa kahintang sa hangin, mga agos sa dagat, ug sa matang sa sakayan nga gigamit.

Ang pagbiyahe sa yuta gikan sa Judea paingon sa Roma mas mahinay ug mas hago unta. Ang mga magpapanaw kinahanglan moagi sa nagkalainlaing matang sa yuta, lakip ang kabukiran, mga walog, ug mga suba, ug mag-atubang sa mga babag sama sa mga tulisan ug mga dapit nga mapintas o masukol. Gibanabana nga ang pagbiyahe pinaagi sa paglakaw o sa karwaheng gibira sa kabayo mahimong mokabat ug pipila ka bulan. Ang gidugayon sa pagbiyahe maapektuhan usab sa mga butang sama sa kahintang sa mga dalan, pagkaanaa sa mga kapuy-an ug mga pahulayanan, ug sa panginahanglan nga mopahulay ug magsuplay pag-usab samtang nagapadayon sa dalan.

Sa dihang ang mga Judiong Maccabean nangita ug usa ka pakigsaad uban sa Roma, gikinahanglan unta nga magpadala sila ug mga embahador ngadto sa Roma. Sa dihang ang maong mga embahador dawaton na sa mga awtoridad sa Roma, adunay usa ka yugto sa pakignegosasyon. Sa teyoryang pangkasaysayan, sanglit walay anaa nga tukmang talaan, sa higayon nga ang usa ka kasabotan mapormalisa na, kinahanglan unta nga dad-on kini balik ngadto sa Judea alang sa pagpanghimatuod, ug unya lagmit kinahanglan usab nga ibalik kini ngadto sa Roma aron mapamatud-an ang pagdawat sa mga Judio. Hapit dili katuohan nga ang proseso sa pagporma ug

usa ka pakig-alyansa nianang panahona mahimo unta nga matapos sulod sa usa ka tuig, busa ang pagsabot nga ang “pakigsaad” nagrepresentar sa usa ka proseso gikan sa 161 BC ngadto sa 158 BC mohaom sa ubang mga linya sa tagna nga nag-ila sa kasaysayan nga nagdala ngadto sa balaod sa Domingo sa bersikulo diecisaís.

Usa ka “alyansa” nga giuyonan sa tanang historyador nga gisugdan sa mga Judiong Maccabean, nagsugod sa Judea niadtong 161 BC. Ang tumong niini mao nga ang mga Judio nangita ug suporta batok sa mga Siryano nga ilang gikigbisog sukad nagsugod ang ilang pag-alsa niadtong 167 BC. Ang maong pag-alsa gisugdan sa mga paningkamot ni Mattathias, usa ka saserdoteng Judio, ug sa iyang lima ka mga anak nga lalaki, ilabina ni Judas Maccabee, sa pagsukol sa mga palisiya sa Helenisasyon nga gipahamtang sa magmamando sa Seleucid nga si Antiochus IV Epiphanes. Kining mga palisiya naglakip sa mga paningkamot sa pagpugong sa mga pamaagi sa relihiyosong pagsimba sa mga Judio ug sa pagpugos sa pagsagop sa mga kostumbre ug pagtuo sa mga Grego.

Ang nakapukaw sa pag-alsa mao ang usa ka hitabo sa baryo sa Modein, diin si Mattathias mibalibad sa pagtuman sa usa ka sugo sa paghalad og halad-sa-sakripisyo ngadto sa usa ka Griegong diyos-diyosan. Ang “Modein” nakuha gikan sa Hebreohanon nga pulong nga “modi’a,” nga nagkahulogan ug “pagpahayag” o “pagprotesta.” Sa iyang protesta, gipatay ni Mattathias ang usa ka apostatang Judio nga hapit na unta mohimo sa halad-sa-sakripisyo, ug siya uban sa iyang mga anak mikalagiw ngadto sa kabungtoran, nga maoy pagsugod sa usa ka kampanya sa gerilyang pakiggubat batok sa mga pwersa sa Seleucid. Ang Pag-alsa sa Maccabean milungtad sulod sa pipila ka mga tuig, diin ang mga Maccabean miapil sa daghang mga gubat batok sa mga Seleucid ug sa ilang mga kaalyado. Bisan pa sa pagkahugot kaayo sa ilang pagkakuwang sa gidaghanon ug sa kasangkapan, ang mga Maccabean nakab-ot ang pipila ka mahinungdanong mga kadaugan.

Ang Imperyong Seleucid nangita og paagi sa pagpugos sa relihiyon sa Gresya nganha sa mga Judio, ug ang mga Grego nagrepresentar sa mga globalista sa kataposang mga adlaw. Ang ilang relihiyon gipadayag diha sa woke-ism nga karon ginapugos ibabaw sa Estados Unidos ug sa kalibotan, pinaagi sa mga pwersang globalista sa sistema sa pagbabangko, sa mainstream media, sa mga sentro sa edukasyon, ug sa pagguba sa nasodnong mga kalainan pinaagi sa pinugos nga imigrasyon sa mga ilegal nga dumuluong. Sa dihang si Antiochus Epiphanes nagpugos sa relihiyong Grego nganha sa mga Judio, may mga Judio nga nagtinabangay sa iyang mga paningkamot. Ang mga Maccabeo nagrepresentar sa usa ka hut-ong sa mga apostatang Judio, nga misukol sa relihiyon sa Gresya, apan may laing hut-ong usab sa mga apostatang Judio nga misuporta sa buluhaton sa pagpatuman sa relihiyong Grego.

Ang bersikulo dieciséis mao ang hapit nang umabot nga balaod sa Domingo, ug ang tulo-ka-pilo nga panaghiusa sa dragon, sa mananap, ug sa mini nga manalagna. Kining kasaysayana giuna sa mga bersikulo trece hangtod quince, diin ang tulo ka mga gubat sa bersikulo cuarenta mahitabo gikan sa bersikulo diez (1989), mga bersikulo once ug doce (ang gubat sa Ukraine), ug ang Gubat sa Panium. Ang Gubat sa Panium nagrepresentar sa usa ka gubat diin ang mananap sa yuta nga may duruha ka sungay modaug batok sa relihiyoso ug politikanhong mga pilosopiya sa mga globalista.

Niana nga gubat, ang kataposang presidente sa Estados Unidos kinahanglan moatubang sa mga sangpotanan sa kadaugan ni Putin ug sa misunod nga pagkapukan nga girepresentahan diha sa bersikulo onse ug dose. Maghimo siya ug pakigsaad uban sa NATO, o sa United Nations, aron masulbad ang mga sangpotanan sa pagkapukan sa Russia, ug sulod sa kasaysayan nianang pakigsaad makig-away siya pinaagi sa United Nations sa Gubat sa Panium. Ang ikatulong gubat sa bersikulo kuwarenta, maingon sa unang gubat sa bersikulo kuwarenta. Maingon nga ang Soviet Union napukan ilalom sa pwersang ekonomiko ug militar sa Estados Unidos, ang mga globalista sa United Nations mapugos sa pagsubli sa “perestroika,” ang pangunang sangkap sa mga paningkamot ni Gorbachev sa pagreporma sa Soviet Union, bisan pa nga sa kataposan nakatampo kini sa pagkabungkag sa sistemang Sobyet ug sa ulahing pagkatibulaag sa Soviet Union.

Ang ikatulong gubat gihulagway pinaagi sa unang gubat, ug pinaagi sa ekonomiya ug pangmilitar nga pagpit-os si Trump, ingon nga girepresentahan ni Reagan, mopugos sa United Nations ngadto sa “perestroika,” nga nagkahulogan og pag-usab sa porma o reporma. Ang maong pag-usab sa porma magapahimutang sa Estados Unidos ibabaw sa ulo sa sistema sa napulo ka mga hari nga mao ang United Nations. Diha sa maong gubat ang kapapahan unya mosulod sa kasaysayan, nga magaanon nga siya mao ang manlalaban sa sistema nga gipanaug ni Trump niadtong panahona.

Sa maong kasaysayan, si Trump moatubang sa usa ka internal nga Gubat Sibil nga mapugos siya sa pag-atubang, maingon nga si Abraham Lincoln napugos sa pag-atubang niini. Ang Gubat Sibil mahitabo tali sa duha ka nagkasupak nga apostatang pundok sulod sa Estados Unidos. Ang usa ka hut-ong girepresentahan niadtong midawat sa relihiyon ug pilosopiya sa woke-ism, nga mao ang mga progresibong globalista sa duha ka partidong politikal. Ang laing hut-ong (MAGA-ism) nagaangkon nga sila mga tinuod nga Protestante, bisan pa nga nawala kanila kana nga kupo niadtong 1844.

Ang paksyon sa Presidente girepresentahan sa MAGA-ismo, ug nagasukad sa sayop nga pag-angkon sa pagpanalipod sa tinuod nga Protestantismo ug sa Konstitusyon. Ang pag-angkon sa Woke-ismo mao ang relihiyon sa Inahang Yuta, sa New Age, ug ang pagtuo nga ang Konstitusyon ipatuman sumala sa naglungtad nga mga kahimtang sa mga pamatasan sa katilingban, dili sumala sa karaan nang mga ideya sa mga nagtukod nga amahan.

Si Mattathias (Trump) mopahunong sa mga paningkamot sa globalistang-progresibong mga Demokrata sulod sa Tinipong Bansa sa Amerika, ingon nga girepresentahan sa pag-alsa nga nagsugod sa Modein niadtong 167 BC. Dayon usbon ni Trump ang kasaysayan sa 164 BC, sa dihang ang mga Maccabeo naghalad pag-usab sa templo, ingon sa ginahandum pinaagi sa pagsaulog sa Hanukkah. Unya sa yugto nga girepresentahan gikan sa 161 BC ngadto sa 158 BC, sugdan ni Trump ang katapusang paningkamot alang sa pagtukod sa larawan sa kapapahan, nga maoy usa ka larawan nga nagpakaila sa usa ka dili matarong nga relasyon tali sa gahom nga relihiyoso ug sa gahom nga politikal. Sa 158 BC ang pakigsaad pagapatumanon sa dihang ang umaabot na sa dili madugay nga balaod sa Domingo sa bersikulo dieciséis ipatuman na.

Ang Daniel onse unang nagpaila kon sa unsang paagi sa politika nakuha sa Roma ang pagkontrolar, ug unya gisubli ug gipalapad ni Daniel ang mao rang kasaysayan pinaagi sa usa ka

linya nga nag-ila kon giunsa sa Roma pag-atubang ang katawhan sa Dios sulod nianang mao rang kasaysayan. Gikan sa bersikulo sais hangtod sa bersikulo disi-nwebe, gihulagway ang tulo ka mga babag sa paganong Roma sa pag-angkon sa pagkontrolar sa kalibotan. Sa bersikulo sais, ang Siria gisakop sa paganong Roma niadtong 65 BC, ug unya ang Judea gisakop ni Pompeyo niadtong 63 BC. Gipaila sa bersikulo sais ang panahon nga ang Roma motindog sa mahimayaong yuta, ug sa pagbuhat niini naghulagway kini sa balaod sa Domingo sa bersikulo kuwarentay-uno sa mao gihapong kapitulo.

Importante nga hinumdoman nga ang kasaysayan sa pagpanakop nahitabo niadtong 63 BC [paralelo sa 1863], taliwala sa usa ka Gubat Sibil nga nagakahitabo sulod sa Jerusalem. Si Uriah Smith miingon, “Sa pagbalik ni Pompey gikan sa iyang ekspedisyon batok kang Mithridates, hari sa Pontus, duha ka mga magkaatbang, si Hyrcanus ug si Aristobulus, ang nag-indigay alang sa korona sa Judea.”

Ang mga ngalan nga “Hyrcanus” ug “Aristobulus” kapuwa gigikanan sa Grego ug adunay kahulugang pangkasaysayan, ilabina sa konteksto sa kasaysayan sa mga Judio sa panahon sa Helenistiko ug sa dinastiyang Hasmonean. Ang “Hyrcanus” nakuha gikan sa pulong Grego nga “Hurkanos,” nga lagmit nagagikan sa pulong nga “hurkan,” nga nagkahulogan ug “lobo” sa pinulongang Persiano. Ang Hyrcanus maoy ngalan nga gidala sa pipila ka mga magmamando nga Hasmonean. Ang “Aristobulus” nagkahulogan ug “labing maayong magtatambag” o “labing maayong magpapahimangno.” Ang Aristobulus usa usab ka ngalan nga gidala sa pipila ka mga magmamando nga Hasmonean. Ang “Hyrcanus” ug “Aristobulus” kapuwa mga ngalan nga nalangkit sa mahinungdanong mga personahe sa kasaysayan sa mga Judio sa panahon sa Hasmonean. Sila mga magmamando nga adunay hinungdanong mga papel sa pagdumala ug pagpalapad sa Gingharian nga Hasmonean sa Judea. Ang mga manununod ug mga representante sa Gingharian nga Hasmonean sa panahon ni Cristo mao ang mga Pariseo.

Sa dihang gisakop ni Pompey ang Jerusalem, may duha ka partidong politikal nga kapwa nagsubay sa ilang sinugdanan ngadto sa panahon sa pag-alsa nga girepresentahan sa Modein niadtong 167 BC. Sa higayon nga nadani si Pompey ngadto sa pagrebelde, nagtino siya sa pag-ilog sa Jerusalem ug ang partidong politikal ni Aristobulus nagtino sa pagsukol kaniya, apan ang partido ni Hyrcanus nagtino sa pag-abli sa mga ganghaan kang Pompey. Unya gilunsad ni Pompey ang iyang pag-atake batok sa Jerusalem ug tulo ka bulan ang milabay ang Jerusalem nailalom sa hurisdiksiyon sa Roma sa walay pagbalik.

Sa bersikulo disi-nuwebe, ang Ehipto, ang ikatulo ug katapusang babag, gisakop sa Roma. Dayon sa bersikulo baynte, ang pagkatawo ni Cristo gipaila, samtang si Daniel nagsugod sa paglatid kon sa unsang paagi ang Roma makiglabot sa katawhan sa Dios nianang kasaysayan. Sa mga bersikulo baynte-uno ug baynte-dos, si Cristo gilansang sa krus. Sa bersikulo baynte-tres, ang pakigsaad nga nagsugod niadtong 161 BC hangtod 158 BC gipaila dayon human sa mga bersikulo nga naghulagway sa krus diin ang mga apostatang Judio nagmantala nga sila “walay hari kondili si Cesar.” Ang linya sa mga apostatang Judio, nga girepresentahan sa mga Macabeo, nga misukol sa mga pagsulod sa Gregong pilosopiyang relihiyoso, ug sa pagbuhat niana naghimo ug dili balaang relasyon uban sa Roma, nagsunod sa bersikulo nga nagpaila sa kasaysayan sa krus, diin ang bunga

sa ilang dili balaang relasyon hingpit nga napadayag.

Ang Shekinah wala na gayod mibalik sa templo nga gitukod human sa kapitoan ka tuig sa pagkabinihag. Ang ulahing pamatuod nga manalagna, nga gimantala ni Malakias, gihatag mga sa tunga-tunga sa ikalimang siglo BC. Wala nay makita nga presensya sa Dios, ni bisan unsang pamatuod nga manalagna sulod sa gatusan ka mga tuig sa wala pa mitindog ang mga Macabeo batok sa globalistang impluwensiya sa mga Griyego. Sa sinugdanan sa ilang pag-alsa, ilang nahimo ang maong pagrebelde nga gisulayan sa pagbuhat ni Ptolemy ug ni Haring Uzias, sa dihang ang duha ka mga hari naninguha sa pagtuman sa tahas sa sacerdote ug sa paghalad diha sa templo.

Si Jonathan Apphus (nga nailhan usab nga Jonathan Maccabeus) usa sa mga anak ni Mattathias, nga nagsugod sa Rebelyong Maccabeo, ug siya adunay dakong papel sa pagpangulo sa rebelyong Judio batok sa Imperyong Seleucid. Human sa kamatayon sa iyang igsoon nga si Judas Maccabee diha sa gubat, si Jonathan mipuli sa pagpangulo sa mga pwersang Maccabeo. Gawas sa iyang pagpanguna sa militar ug politika, si Jonathan miangkong usab sa tahas isip labawng saserdote, nga nag-alagad isip espirituwal nga pangulo sa katawhang Judio. Ang duruha niyang tahas isip pangulo ug labawng saserdote nagtimaan sa usa ka mahinungdanong kalamboan sa kasaysayan sa mga Judio, tungod kay niini napalig-on ang paghiusa sa awtoridad sa politika ug relihiyon sulod sa dinastiyang Hasmoneo. Ang iyang pagpangulo nakatabang sa pagpalig-on sa awtonomiya sa mga Judio ug sa pagpatukod sa pagmando sa mga Hasmoneo sa Judea.

Ang maong sala gayud nga gisulayan ni Ptolemy human sa kadaugan sa Raphia natuman sa labing sinugdanan sa pag-alsa sa mga Maccabees. Mao kini ang mao rang sala nga gisukol sa mga saserdote sa panahon ni hari Uziah, apan ang giangkong sa mga Maccabees nga pagpanalipod sa mga pag-alagad sa templo sa Dios usa ka nasayop ug masupilon nga pagpadayag sa panaghiusa sa simbahan ug estado, ug tungod niana, nagtimaan kini sa pagsukol sa apostatang Protestantismo nga karon nagtapok sa pagpaluyo kang Trump batok sa pagsulod sa globalistang woke-ismo ni Biden.

Ang Biblia nagtudlo nga maila ninyo sila pinaagi sa ilang mga bunga, ug ang mga Fariseo sa panahon ni Cristo mao ang kataposang mga salin sa dinastiyang Hasmoneo nga nagsugod kang Mattathias. Si Mattathias, ug ang pag-alsa nga iyang gisugdan, namunga sa mga bunga sa pagka-Fariseo, maingon man usab ang apostatang mga Protestante nga nagasuporta sa konsepto sa “Make America Great Again”. Bantugan ang Amerika sa dihang ang Konstitusyon gisabtan nga nagapabiling bulag ang iglesia ug ang estado gikan sa usag usa, apan sa mini nga milagro nga gilarawan sa kadaugan nga gisaulog pinaagi sa pista sa Hanukkah, ang kalihokan alang sa balaod sa Domingo mopadayag sa kaugalingon sa dayag.

Padayonon nato kining pagtuon sa sunod nga artikulo.

“Sa kaniadto, kadtong nagpresentar sa mga kamatuoran sa mensahe sa ikatulong manulonda kanunay nga giisip nga mga tigpahimangno lamang. Ang ilang mga tagna nga ang relihiyosong pagkadili-matugtanon makakupot sa gahum sa Tinipong Bansa, nga ang iglesia ug ang estado maghiusa aron paglutos sa mga nagabantay sa mga sugo sa Dios, gipahayag nga walay patukoranan ug binuang. Sa dakong pagsalig gipamatuod nga kining yutaa dili gayud mahimong lahi sa unsa kini kaniadto—ang manlalaban sa relihiyosong kagawasan. Apan

samtang ang pangutana mahitungod sa pagpugos sa pagtuman sa Domingo sa halapad nga paagi ginapalihok, ang hitabo nga dugay nang gidudahan ug wala tuohi makita nga nagakahiduol, ug ang ikatulong mensahe magahimo ug epekto nga dili unta niini mahimo kaniadto.

“Sa matag kaliwatan ang Dios nagpadala sa Iyang mga alagad aron sa pagbadlong sa sala, sa kalibutan ug sa iglesia. Apan ang mga tawo nangandoy nga ang mga pulong nga malumo maoy isulti kanila, ug ang putli, walay dayandayan nga kamatuoran dili nila madawat. Daghang mga repormador, sa pagsugod sa ilang buluhaton, mitinguha sa paggamit ug dakong pagkamabinantayon sa pagsukol sa mga sala sa iglesia ug sa nasud. Naglaom sila nga pinaagi sa panig-ingnan sa usa ka putli nga Kristohanong kinabuhi, ilang madala pag-usab ang mga tawo ngadto sa mga pagtulon-an sa Biblia. Apan ang Espiritu sa Dios mikunsad kanila maingon sa pagkunsad Niya kang Elias, nga nagpalihok kaniya sa pagbadlong sa mga sala sa usa ka dautang hari ug sa usa ka apostatang katawhan; dili sila makapugong sa ilang kaugalingon sa pagwali sa dayag nga mga pahayag sa Biblia—mga pagtulon-an nga kaniadto nagduhaduha sila sa pagpahayag. Napugos sila sa madasigon nga pagpahayag sa kamatuoran ug sa katalagman nga naghulga sa mga kalag. Ang mga pulong nga gihatag sa Ginoo kanila ilang gipamulong, walay kahadlok sa mga sangpotanan, ug ang mga tawo napugos sa pagpaminaw sa pasidaan.”

“Sa niini nga paagi igamantala ang mensahe sa ikatulong manulonda. Sa moabot ang panahon nga kini igahatag uban sa labing dakong gahum, ang Ginoo molihok pinaagi sa mapainubsanon nga mga galamiton, magamando sa mga hunahuna niadtong mga nagtugyan sa ilang kaugalingon ngadto sa Iyang pag-alagad. Ang mga mamumuo pagahimoon nga takus dili kaayo pinaagi sa pagbansay sa mga institusyong pangliteratura kondili pinaagi sa pagdihog sa Iyang Espiritu. Ang mga tawo sa pagtoo ug pag-ampo mapugos sa paggula uban sa balaang kasibot, nga magamantala sa mga pulong nga igahatag sa Dios kanila. Ang mga sala sa Babilonia ipadayag sa dayag. Ang makahahadlok nga mga sangpotanan sa pagpugos sa mga tulomanon sa iglesia pinaagi sa sibil nga kagamhanan, ang mga pagsulod sa espiritismo, ang tago apan paspas nga pag-uswag sa gahum sa kapapahan—kining tanan mapadayag sa ilang tinuod nga dagway. Pinaagi niining mga maligdong nga mga pasidaan ang katawhan mapukaw. Linibo ibabaw sa linibo ang mamati, nga wala gayud makadungog ug mga pulong nga sama niini. Sa katingala ilang madungog ang pagpamatuod nga ang Babilonia mao ang iglesia, nahulog tungod sa iyang mga kasaypanan ug mga sala, tungod sa iyang pagsalikway sa kamatuoran nga gipadala kaniya gikan sa langit. Sa pag-adto sa katawhan ngadto sa ilang nahaunang mga magtutudlo uban sa masiboton nga pangutana, Mao ba kini ang tinuod? ang mga ministro magahatag ug mga sugilanong bakak, magpanagna ug mga malumo nga butang, aron hupayon ang ilang mga kahadlok ug pakalmahon ang nakamata nga konsensiya. Apan sanglit daghan ang modumili sa pagkontento sa yano lamang nga awtoridad sa mga tawo ug mangayo ug tin-aw nga ‘Mao kini ang giingon sa Ginoo,’ ang inila nga ministryo, sama sa mga Pariseo kaniadto, nga napuno sa kasuko tungod kay gikuwestiyon ang ilang awtoridad, magasaway sa mensahe ingon nga iya ni Satanas ug magdasig sa mga panon nga nahigugma sa sala sa pagtamay ug paglutos niadtong mga nagamantala niini.”

“Samtang ang panagbangi nagpadayon ngadto sa bag-ong mga dapit ug ang mga hunahuna sa katawhan ginatawag ngadto sa tinamakan nga balaod sa Dios, si Satanas nagalihok. Ang gahum nga nag-uban sa mensahe magapabuang lamang niadtong mosukol niini. Ang kaparian magahimo ug halos labaw-sa-tawhanong mga paningkamot aron mapugngan ang kahayag, aron dili kini mosidlak ibabaw sa ilang mga panon. Pinaagi sa tanang paagi nga anaa sa ilang pagbuot, sila maningkamot sa pagsumpo sa paghisgot niining mga mahinungdanong mga pangutana. Ang iglesia modangop sa kusgan nga bukton sa sibil nga kagamhanan, ug, niining buluhatona, ang mga papista ug mga Protestante magahiusa. Samtang ang kalihokan alang sa pagpatuman sa Domingo mahimong labi pang maisugon ug malig-on, ang balaod pagagamiton batok sa mga magtutuman sa mga sugo. Sila hulgaon sa mga multa ug pagkapriso, ug ang uban hatagan ug mga posisyon nga adunay impluwensiya, ug uban pang mga ganti ug mga kaayohan, ingon nga mga pagdani aron isalikway ang ilang pagtoo. Apan ang ilang malig-ong tubag mao kini: ‘Ipakita kanamo gikan sa pulong sa Dios ang among kasaypanan’—mao usab nga hangyo nga gihimo ni Luther ilalom sa susamang mga kahimtang. Kadtong ginapa-atubang sa mga hukmanan magahimo ug lig-on nga pagpanalipod sa kamatuoran, ug ang uban nga makadungog kanila madala sa pagbarug aron bantayan ang tanang mga sugo sa Dios. Sa ingon niana ang kahayag iga-atubang sa linibo nga, kon dili, walay hibangkaagan niining mga kamatuorana.” *The Great Controversy*, 605, 606.